

Borodachov V.P., Topol'skov D.M.] – Lugans'k: Al'ma–mater Znannya, 2002. – 664 s.

8. de Sherbinen A. World Population Growth and US National Security / A. de Sherbinen // Environmental Change and Security Project Report of the Woodrow Wilson Center. – 1995. – №1.

9. Goldstone J.A. Population and Security: How Demographic Change Can Lead to Violent Conflict / J.A. Goldstone // Journal of International Affairs. – 2002. – №56/1. – P.3–22.

10. Grinin L.E. Urbanizacija i političeskaja nestabil'nost': k razrabotke matematičeskikh modelej političeskikh processov / L.E. Grinin, A.V. Korotaev // Polis. Političeskie issledovanija. – 2009. – №4. – S.34–52.

11. O'Boyle L. The Problem of an Excess of Educated Men in Western Europe, 1800–1850 // Journal of Modern History. – 1970. – №42. – P.471–495.

12. Hantington S. Stolknovenie civilizacij. – M.: OOO «Izdatel'stvo AST», 2003. – 603 s.

13. Collier P. Doing Well Out of War: an Economic Perspective / P. Collier // Greed and Grievance / Ed. by Berdal M., Malone D.M. – Boulder, CO: Lynne Rienner, 2000. – P.91–111.

14. Moller H. Youth as a Force in the Modern World / H. Moller // Comparative Studies in Society and History. – 1968. – №10. – P.238–260.

15. Urdal H. Population Pressure and Domestic Conflict: Assessing the Role of «Youth Buldge» in the Onset of Conflict 1950–2000. Paper presented at the Fourth Pan–Europe International Relations Conference, University of Kent (Canterbury, 8–10 September 2001).

16. Polevoj N.A. Regionalizm kak faktor političeskoj stabil'nosti / N.A. Polevoj // Federalizm i regionalizm: prioritety XXI veka: Materialy 3–j Mezhdunar. nauch. konf. – Vladikavkaz: Izd-vo Vladikavkaz. in–ta upravlenija, 2011. – S.177–185.

17. Hantington S. Kto my? Vyzovy amerikanskoj nacional'noj idžičnosti / S. Hantington; Per. s angl. A. Bashkirova. – M.: OOO «Izdatel'stvo AST»; OOO «Tranzitkniga», 2004. – 635 s.

18. Loedcher G. Refugee Movements and International Security / G. Loedcher. – London: Brassey, 1992. – 83 p.

19. Rovenchak O.A. Intensyfikacija migracijnyh procesiv jak chynnyk bezpeky rozvynutyh derzhav. Magisters'ka robota. – L'viv: LNU im. I. Franka, 2003. – 128 s. (rukopys).

Iavorskyi M.M., PhD student in Political Science, Department of Political Science and International Relations, Institute of Humanitarian and Social Science, National University «Lviv Polytechnic» (Ukraine, Lviv), mykola.iavorskyi@gmail.com

Demographic determinants as a factor influencing the political stability of states

The aim of the article is to analyze demographic determinants as factors of influence on the political stability of states. This work is grounded on few research methods, namely comparatively analysis and synthesis, system analysis and classification. Demographic factors are often only the part of more complex «causal chain» of loss of political stability by state. Economic development and form of political regime are crucial elements which are able to increase or to reduce the risk of political instability. Thus, different characteristics of population (quantity, density, population dynamics, etc.) can interact and overlap to varying degrees with other political and economic factors in the context of situation where possible to lose a political stability. In other words, if we want to find out what country in the global world will have political instability, it is necessary to track among others demographic trends and political and economical contexts where citizens of this country live.

Keywords: demographic determinants, political stability, population, urbanization, «youth buldge», migrations.

Яворський Н.Н., аспірант кафедри політології та міжнародних відносин, Інститут гуманітарних та соціальних наук, Національний університет «Львівська Політехніка» (Україна, Львів), mykola.iavorskyi@gmail.com

Демографические детерминанты как фактор влияния на политическую стабильность государств

Целью статьи является анализ демографических детерминант как факторов влияния на политическую стабильность государств. Эта работа основывается на использовании комплекса общенаучных методов: сравнительного анализа и синтеза, системного анализа и классификации. Демографические факторы часто выступают лишь частью более сложной «причинной цепочки» потери политической стабильности. Экономическое развитие и форма политического режима – критические элементы увеличения или сокращения риска политической нестабильности. Таким образом, население (его количество, плотность, динамика численности и т.д.) может взаимодействовать и пересекаться в разной степени с другими политическими и экономическими факторами в контексте возникновения ситуации потери политической стабильности. Иначе говоря, чтобы узнать в какой стране глобального мира может иметь место политическая нестабильность, нужно отследить, в том числе и

демографические процессы, и контексты в которых живут граждане этой страны.

Ключевые слова: демографические детерминанты, политическая стабильность, население, урбанизация, «молодежный балдж», миграции.

* * *

УДК 327(71+4ЄС)

Антохів–Сколюдра О.М.

здобувач кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби факультету міжнародних відносин, Львівський національний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), olantokhiv@gmail.com

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДНОСИН КАНАДИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Висвітлено політичні аспекти відносин Канади та Європейського Союзу. Наголошено на збіжності позицій Канади з підходами держав Європи до вирішення низки проблем сучасного світового розвитку. Підкреслено важливість збереження трансатлантичного зв'язку. Наголошено на необхідності для Канади виходу у взаєминах з Євросоюзом на новий рівень за умови збереження тісних відносин зі США. Визначено сфери взаємного зацікавлення, а також проблемні аспекти перемовин щодо угоди про стратегічне партнерство Канади та ЄС.

Ключові слова: Канада, Європейський Союз, двосторонні відносини, мультилатералізм.

У відносинах Канади і ЄС відсутні суттєві непорозуміння, окрім нечисленних випадків торговельних суперечок. Слід підкреслити, що з багатьох питань політичного характеру канадські позиції є ближчими до підходів європейських країн, ніж до позицій США. Це спостерігається, зокрема, щодо проблем внутрішньої політики, імміграції, регулювання Інтернету, охорони здоров'я тощо. З міжнародних питань Канаду і ЄС об'єднує спільність позицій щодо Міжнародного Кримінального Суду, Кіотського протоколу, нерозповсюдження ядерної зброї, боротьби з тероризмом тощо. У підсумку основою для більш тісної співпраці між Канадою і ЄС є спільне прагнення до втілення принципів демократії, ринкової економіки, верховенства права та мультилатералізму.

Можна виокремити різні тенденції у відносинах між Канадою і ЄС, однак головною, на наш погляд, є охоплення спільною діяльністю країн–членів ЄС все більшої кількості політичних сфер. У цих умовах визначального значення набуває здатність Канади до порозуміння з ЄС, адже саме він стає головним актором на європейському континенті, що актуалізує необхідність дослідження саме політичного виміру їхньої взаємодії.

Дослідження сучасних проблем міжнародних відносин фактично не зосереджуються на ролі Канади у міжнародній політиці, зокрема через близькість цієї країни до США, які є глобальним лідером. На початку вісімдесятих років ХХ ст. дослідник М.Ховс наголошував, що більшість академічних публікацій про зовнішню політику Канади характеризуються відсутністю концептуальних та теоретичних напрацювань [4, с. 2].

Реалізовані вже у цьому столітті дослідження продемонстрували, що академічна сфера вивчення зовнішньої політики Канади вирізняється теоретичним плюралізмом і відсутністю домінуючої парадигми. Збільшення кількості академічних осередків, зростання фахового рівня дослідників і запровадження викладання університетських курсів із канадської зовнішньополітичної проблематики надало імпульс для підготовки та публікації низки оригінальних досліджень

К.Носсала, А.Купера, Т.Кітінга, Дж.Кіртона, М.Харта, П.Хейнбекера та інших. Важливим трендом у дослідженні канадської тематики в Україні є вивчення української громади в Канаді (Ю.Балицька, А.Василенко, В.Макар, С.Федуняк). Зовнішньополітичну проблематику Канади у власних дослідженнях порушували С.Кононенко, Н.Осташ, І.Черченко. Водночас поза увагою українських науковців залишилася тематика відносин Канади з Європейським Союзом.

З огляду на те, що на сучасному етапі Канаді необхідно налагодити системний діалог як з інституціями ЄС, так і з країнами-членами, таким чином, щоб політика ЄС чи його інституційна складова не призвели до нехтування канадською позицією чи цілковитого неврахування її інтересів у двосторонніх відносинах, – автор ставить за мету з'ясувати особливості політичної складової взаємин Канади та ЄС з урахуванням її перспективної динаміки.

Відносини між Канадою та ЄС є двосторонніми, проте вони розвиваються у ширшому міжнародному контексті. Для таких держав як Канада, важливим аспектом діяльності у міжнародному середовищі є здійснення консультацій, реалізація співпраці та координації зусиль з іншими державами.

На сучасному етапі держави Європи формують до певної міри власну фракцію у рамках НАТО, ОБСЄ та в інших організаціях. Їхня співпраця стає щораз послідовнішою, все більш зосередженою на ЄС. Таким чином, Канада у своїй європейській політиці повинна не тільки звертати увагу на ЄС, на його інституції, але й на відносини між самими країнами-членами, а також на характер взаємодії країн-членів із європейськими інституціями.

Такі ініціативи як СЗПБ та інші свідчать про те, що у середині ЄС розбудовується складна система багаторівневого врядування із залученням інституцій та країн-членів, що вплине на відносини з третіми країнами. На практиці це означає, що навіть якщо йдеться про рішення ЄС – як результат узгодження позицій у межах цього об'єднання, це не означає, що треті країни будуть вести перемовини лише із однією інституцією, наприклад Єврокомісією [7, с. 601]. Слід наголосити, що після ухвалення Лісабонського договору кількість таких інституцій зростає.

Однак з погляду Канади складність і брак чіткості не є найбільшим викликом у відносинах з ЄС. Більш відчутною стає наявність єдиної європейської позиції на міжнародних форумах, коли спочатку вона узгоджується між країнами-членами ЄС, а лише потім із третіми країнами. Це хоч і викликає незадоволення з боку США чи Японії, однак у випадку Канади може мати потенційно серйозніші наслідки, адже суттєво зменшує важливість мультилатералізму і можливість досягнення компромісу як на глобальному рівні, так і у трансатлантичних відносинах. Окрім того, з огляду на пріоритетність для ЄС питань внутрішнього характеру, у сфері зовнішньої політики він, очевидно, зосереджуватиметься на взаємодії з найважливішими міжнародними акторами.

Водночас ЄС не слід розглядати як гомогенного міжнародного актора, а радше як інституційні рамки для вирішення низки питань трансатлантичного харак-

теру – від внутрішніх до глобальних. При цьому важливості набуває факт зростання двополюсності у трансатлантичних відносинах, що ставить Канаду в умови залежності від стану стосунків ЄС та США. З метою уникнути можливої «ізоляції» у трансатлантичних відносинах, з боку Канади спостерігалось прагнення до укладання т.зв. «дзеркальних» угод із ЄС, які фактично дублювали угоди між ЄС та США. Водночас ініціатива мультилатералізму з боку Оттави щодо трансатлантичної зони вільної торгівлі закінчилася безрезультатно, з огляду на відсутність інтересу до неї з боку як США, так і ЄС [7, с. 607]. Це не означає, що між сторонами відсутні питання взаємного інтересу. Двостороння співпраця між ними реалізується здебільшого у рутинний спосіб через зустрічі урядовців, експертів або представників визначених груп за інтересами. Питання торговельного характеру, безпеки людини, глобальна боротьба проти тероризму, демографічні зміни, проблеми імміграції та біженців вимагають постійного обміну інформацією, узгодження позицій. Тому, на переконання канадської сторони, відносини з ЄС повинні вибудовуватися менше на традиційній двосторонній основі, а радше повинні створювати необхідні інституціоналізовані рамки для співпраці [7, с. 608].

Також слід взяти до уваги, що Канада не є європейською країною. Тому її членство у НАТО, і до меншої міри залучення в ОБСЄ, сприяло уникненню маргіналізації у міжнародній політиці. Однак з перспектив ЄС Канада залишатиметься країною з-поза меж Європейського континенту, відтак її позиція не матиме впливу на політичні процеси у середині цього інтеграційного об'єднання.

З огляду на характер європейської інтеграції й спільні цінності, що поєднують Канаду з державами Європи, слід очікувати, що співпраця по лінії Канада – ЄС відбуватиметься у вузьких сферах, які мають відношення або до певного типу політик, або у рамках загальних проєктів глобального характеру. При цьому слід взяти до уваги, що ЄС сьогодні виходить за рамки традиційного уявлення про Вестфальську державу [1, с. 12]. Тому відносини з ним розвиватимуться здебільшого бюрократичним шляхом й будуть орієнтовані на розв'язання вузьких та специфічних завдань.

Канада у сфері міжнародних відносин може бути цінним партнером для Євросоюзу, як у випадку її участі у місіях ЄС у Македонії та Боснії. Водночас, цій країні слід прагнути до залучення у процес підготовки важливих рішень міжнародного характеру задля розбудови спільних позицій та забезпечення достатнього рівня координації зусиль сторін, починаючи від регулювання окремих економічних сфер й завершуючи протидією загрози мілітаризації космосу.

ЄС з погляду канадців є, насамперед, важливим міжнародним економічним актором та великим і привабливим ринком збуту, з потенціалу якого канадські підприємці ще не скористалися повною мірою. З часу проголошення «третьої альтернативи», уряд Канади прагнув стимулювати прискіпливішу увагу канадських підприємців до Європи шляхом підписання відповідних угод з ЄС й намагався укласти багатосторонню або двосторонню угоду про зону вільної торгівлі. Це, на його погляд, допомогло б диверсифікувати міжнародну

торгівлю Канади і зменшити її залежність від США. Однак з огляду на традиційне сприйняття трансатлантичної зони вільної торгівлі з боку Брюсселя як проблемної ініціативи, її створення може не мати перспектив для втілення. Тому дві сторони повинні зосередитися на активізації існуючих торгово-економічних відносин.

Хоча досвід ЄС у політичній, економічній та екологічній сфері деколи наводиться у якості прикладу, він не розглядається як соціальна модель для Канади. Також ЄС не сприймається як модель для наслідування в інтеграційній сфері, яку можна відтворити у Північній Америці.

Водночас у канадському академічному середовищі досліджується діяльність наднаціональних інституцій ЄС з погляду використання їхнього досвіду у вдосконаленні канадського федералізму. Також у безпековій сфері ЄС не розглядався як ефективний механізм протидії більшості викликам, за винятком подолання макроекономічної нестабільності та регулювання питань міграції.

Канадці, як засвідчує розгляд тематичних публікацій, за невеликими винятками, не вбачають у ЄС противагу Сполученим Штатам. Європейці, як і американці, розуміють значення «могутності», а Європейський Союз є її втіленням. Тому європейці зацікавлені у співпраці з державами Північної Америки не тільки задля збільшення свого впливу, але й виходячи з розуміння, що без легітимації власної могутності цей вплив буде незначний [6, с. 653].

Результатом такого бачення стала відкритість європейців щодо ідеї Канади як природного і важливого міжнародного партнера. Зокрема, у період з 1976–2004 років було укладено низку угод, що сприяли розбудові взаємодовіри та політичного й економічного партнерства між Канадою та державами Європи. Наприклад, Рамкова угода 1976 р. є найстарішою формальною угодою між Європейським Співтовариством і будь-якою індустріалізованою країною [3]. У спеціальній тематичній декларації (2004) рекомендовано нові кроки з метою тіснішої взаємодії. У ній наголошувалося, що ЄС і Канада поділяють фундаментальні цінності, що є ключовими для їхнього розвитку, а близькі культурні та історичні зв'язки та спільна повага до мультилатералізму є основою їхнього партнерства [2].

18 березня 2004 р. було вирішено зміцнити двосторонні зобов'язання шляхом укладання двох угод: Порядку денний партнерства ЄС–Канада і Посиленої торговельно-інвестиційної угоди.

У порядку денному партнерства ЄС–Канада у якості пріоритетів визначається зростання й посилення контактів на політичному рівні з метою визначення ключових політичних проблем та шляхів їхнього вирішення. Незважаючи на те, що з 1976 р. відбуваються регулярні щорічні зустрічі на рівні міністрів, обмін думками у рамках спеціальних спільних комітетів та періодично публікуються спільні декларації, однак у цьому документі дві сторони визначили для себе більш далекосяжні цілі. Їх можна згрупувати навколо п'яти тем: забезпечення міжнародної безпеки та ефективного мультилатералізму; покращення глобального економічного розвитку; поглиблення співпраці у правовій сфері; посилення співпраці у

вирішенні глобальних і регіональних викликів; поглиблення відносин між громадянами держав ЄС та Канади [2].

З метою кращої координації відносин між ЄС і Канадою та кращого виокремлення сфер співпраці, Канада і ЄС вирішили й надалі проводити діалог на найвищому та міністерському рівнях з ключових питань світової політики та інших проблем, що викликатимуть взаємну зацікавленість. Для полегшення інституціоналізації діалогу та співпраці, сторони погодилися створити Координаційну групу ЄС–Канада з метою кращої імплементації рішень ухвалених на політичному рівні [5, с. 25]. Група також була покликана відстежувати усі аспекти двосторонніх відносин та дискусій між ЄС і Канадою, визначати нові сфери співпраці та здійснювати підготовку зустрічей на найвищому й міністерському рівнях.

Передбачалося посилення співпраці ЄС та Канади з метою зростання ефективності мультилатералізму, зокрема шляхом активізації зусиль ООН та розвитку ініціатив, які базувалися б на дотриманні спільних підходів у таких сферах як сталий розвиток, захист прав людини, гуманітарна допомога та миротворчі операції. Окрім того, передбачалися спільні кроки з метою забезпечити повноцінну юрисдикцію Міжнародного кримінального суду; попередню координацію позицій сторін перед міжнародними зустрічами, зокрема у сфері прав людини та з інших гуманітарних аспектів; посилення співпраці у рамках міжнародних форумів з надання допомоги для розвитку відсталих країн та країн, що розвиваються [5, с. 25].

Водночас, після десятиліття зосередження на внутрішніх питаннях, відбувся перегляд зовнішньої і оборонної політики Канади, яка задекларувала прагнення посилити власну присутність у міжнародних відносинах. Зокрема, у своєму виступі 2005 р. щодо зовнішньої політики прем'єр-міністр Канади П.Мартен заявив: «Сьогоднішній світ зазнає глибокої трансформації. (...) У цьому новому світі, такі самостійні держави як Канада – країни з великим населенням – ризикують опинитися на маргінесі, адже їхній вплив зменшується, а їхня конкурентоспроможність перебуває під загрозою» [8, с. 2]. Отож, на переконання прем'єр-міністра, Канаді потрібні партнери та політичні механізми, у рамках яких вона зможе примножувати власний вплив у світі [6, с. 651].

Визнаючи потенціал подальшого зміцнення політичної співпраці між Канадою та ЄС, Євросоюз запропонував розпочати переговори щодо рамкової політичної угоди, яка полегшила б співпрацю у майбутньому. Відтак у вересні 2011 р. розпочалися відповідні переговори щодо «Угоди про стратегічне партнерство між ЄС і Канадою». Угода ґрунтується на спільних цінностях і принципах міжнародного миру і безпеки, демократії, прав людини, верховенства права та сталого розвитку. У ній визначаються сфери та механізми зміцнення двостороннього діалогу, співпраці і координації з метою реалізації спільних цінностей.

Зокрема йдеться про посилення співпраці і координації діяльності у багатосторонніх форумах як ООН, започаткування діалогу з нових питань як сприяння наданню допомоги з розвитку, а також посилення ролі спільного комітету зі співпраці, що мало б надати

масштабнішого та водночас більш цілісного характеру відносинам Канади та ЄС.

З огляду на те, що ця угода має слугувати основою для політичної співпраці між Канадою і ЄС у майбутньому, було обрано досить виважені положення. Зокрема були вилучені питання, співпраця з яких стосуватиметься юрисдикції провінцій та місцевих органів влади. Також з метою уникнення дублювання були не враховані питання, на які поширюються вже діючі угоди між Канадою та ЄС.

Текст було поділено на п'ять основних блоків. У першому йдеться про «основи співпраці», у якій визначені ключові принципи, цінності та цілі двосторонньої співпраці у наступних чотирьох сферах: права людини, основні свободи, демократія, верховенство права; міжнародний мир і безпека та ефективний мультилатералізм; економічний та сталий розвиток; юстиція, свобода і безпека.

У кожному з блоків містяться положення з описом механізмів, які у подальшому будуть використовуватися з метою посилення діалогу та координації зусиль задля поширення спільних цінностей, включаючи права людини, нерозповсюдження ядерної зброї, забезпечення макроекономічної стабільності, забезпечення сталого розвитку, захисту навколишнього середовища, боротьбу з тероризмом та організованою злочинністю. Також особливе значення надаватиметься міжособистісним контактам, включно з регулярним обміном парламентськими делегаціями.

З огляду на спільність позицій з більшістю зовнішньополітичних проблем, основна частина договору була погоджена досить швидко. Одним із проблемних аспектів стало питання вирішення суперечок. Канада, зокрема, запропонувала підхід, який передбачив би наявність належних доказів та використання експертних порад з метою вирішення суперечок у належний та конструктивний спосіб.

27 листопада 2013 р. Європейський парламент ухвалив Звіт, у якому містяться рекомендації Раді ЄС, Єврокомісії та Службі зовнішніх дій щодо переговорів з Канадою з приводу Угоди про стратегічне партнерство. Зокрема у ст.4 вказується, що питання прав людини повинні бути одними з ключових елементів угоди, яка носить рамковий характер для обох сторін й формалізує їхні відносини як стратегічних партнерів. Сьогодні ЄС наполягає, щоб усі ключові угоди за його участю містили положення про дотримання прав людини, боротьбу з поширенням зброї масового знищення тощо й демонструє небажання йти на поступки у цих питаннях щодо Канади. При цьому ЄС бажає уникнути ситуації, за якої можливі винятки для Канади спричинили б бажання інших, менш демократичних держав, наполягати на аналогічному підході до них з боку ЄС.

Зі свого боку, Канада відмовляється підписувати Угоду про стратегічне партнерство, яка передбачатиме можливість припинення Всеохопної торговельно-економічної угоди (ВТЕУ) у випадку, якщо одна зі сторін не дотримуватиметься прав людини чи не вестиме боротьби з поширенням зброї масового знищення. Оттава наголошує на можливості зловживань з цього приводу у випадку торговельних суперечок і розглядає прив'язку угоди економічного характеру до питань до-

тримання прав людини як таку, що підважує суверенітет держави.

Виходячи із набутого досвіду та спільних цінностей, Канада та Європа будуть продовжувати співпрацювати з метою розв'язання суспільних проблем та протидії потенційним викликам. Йдеться про спільність позицій щодо забезпечення миру і безпеки; торгівлі та економічного розвитку; співпраці в Арктиці; федералізму; захисту якості життя (включаючи екологічні та соціальні проблеми); викликів демократії, як неучасть у політичному житті та брак довіри до органів влади; імміграції та етнічного розмаїття; захисту культури в умовах глобалізації.

Широкі й різнопланові можливості співпраці Канади та ЄС є перспективним напрямом вивчення у рамках політичної науки, адже стосуються важливих аспектів діяльності та ролі державних акторів й інтераційних об'єднань у фрагментованому й водночас глобалізованому світі. Динаміка його міжнародно-політичного розвитку й надалі спонукатиме дослідників до осмислення супутніх процесів та явищ, що зумовляватимуть докорінну трансформацію сучасної міжнародної системи.

Список використаних джерел

1. Caporaso J. The European Union and forms of state: Westphalian, regulatory or post-modern? / J.Caporaso // Journal of Common Market Studies. – 1996. – Vol.34. – Nr.1. – P.56–63.
2. Canada–EU Partnership Agenda 2004 [On–line resource]. – Mode of access: http://www.canadainternational.gc.ca/eu-ue/commerce_international/partnership-partenariat.aspx?lang=eng
3. Declaration on Canada–EU Relations. 18 March 2004 [On–line resource]. – Mode of access: http://eeas.europa.eu/canada/docs/2004_ottawa_en.pdf
4. Hawes M. Principal Power, Middle Power, or Satellite? / M.Hawes. – Toronto: York Research Programme in Strategic Studies, 1984. – 52 p.
5. Henriques K. This «New Europe»: Historic Policy Opportunities for Canada / K.Henriques // Public Policy Paper 29. – The Saskatchewan Institute of Public Policy, 2005. – P.22–31.
6. Lindley–French J. Reconnecting Canada to the World (via Europe) / J.Lindley–French // International Journal. – 2005. – Vol.60. – №3. – P.651–665.
7. Long D. Transatlantic Relations and Canadian Foreign Policy / D.Long // International Journal. – 2003. – Vol.58. – №4. – P. 591–614.
8. Martin P. Foreword from the prime minister: Making a difference / P.Martin // Canada's international policy statement. – Ottawa, 2005. – P.2–5.

Antokhiv–Skolozdra O.M., PhD–Student at the Department of International Relations and Diplomacy of the Faculty of International Relations of the Ivan Franko National University o Lviv (Ukraine, Lviv), olantokhiv@gmail.com

Political aspects of Canada – EU relations

The article deals with the political aspects of relations between Canada and the European Union. Among others, it depicts the convergence of the position of the Canadian approach along with European states towards a number of issues of the modern world. It emphasizes the importance of preserving the transatlantic link. It stresses the significance of Canada's transition to a new level of relations with the European Union while maintaining close relations with the United States. It defines areas of mutual interest, as well as problematic aspects of negotiations on an agreement on strategic partnership between Canada and the EU.

Keywords: Canada, European Union, bilateral relations, multilateralism.

Антохив–Сколождра О.М., соискатель кафедры международных отношений и дипломатической службы факультета международных отношений, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), olantokhiv@gmail.com

Политические аспекты отношений Канады с Европейским Союзом

Освещены политические аспекты отношений Канады и Европейского Союза. Отмечено сходство позиций Канады с подходами государств Европы к решению ряда проблем современного мирового развития. Подчеркнута важность сохранения трансатлантических связей. Акцентирована важность для

Канади вихода во взаимоотношениях с Евросоюзом на новый уровень при условии сохранения тесных отношений с США. Определены сферы взаимного интереса, а также проблемные аспекты переговоров по соглашению о стратегическом партнерстве Канады и ЕС.

Ключевые слова: Канада, Европейский Союз, двусторонние отношения, мультилатерализм.

* * *

УДК 327(861:[4+5])«21»

Богданова Т.Є.

кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв), t_bohdanova@mail.ru

Кабаяєва А.І.

студентка, Чорноморський державний університет ім. Петра Могили (Україна, Миколаїв), a_kabayeva@mail.ru

ПОЗАКОНТИНЕНТАЛЬНИЙ НАПРЯМ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ КОЛУМБІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Розглянуто позаконтинентальний напрям зовнішньої політики Колумбії за адміністрації Альваро Урібе та Хуана Мануеля Сантоса в 2002–2014 рр. Багатовекторність зовнішньої політики Колумбії відповідає основним завданням країни в рамках доктрини «демократичного процвітання» Х.М. Сантоса. Визначено головних партнерів та сфери співробітництва Колумбії в АТР (Китай, Японія, Республіка Корея) та Європейському Союзі (Іспанія, Німеччина).

Ключові слова: зовнішня політика Колумбії, ЄС, Східна Азія, Китай.

Уже понад століття зовнішня політика Колумбії орієнтувалася на зміцнення відносин з США у рамках доктрини «рівняння на полюс», що означало визнання урядами Колумбії лідерства Вашингтону в міжамериканській системі відносин. В останні роки, особливо після приходу до влади в Колумбії Х.М. Сантоса в 2010 році, спостерігається диверсифікація зовнішньополітичного курсу, в якому чільне місце займають азійський та європейський вектори.

Аналізу сучасної зовнішньої політики Колумбії присвячено чимало публікацій, передовсім зарубіжних учених. Серед вітчизняних дослідників відмітимо роботи Т.Богданової [1]. Російська наукова школа представлена працями З.Івановського та М.Чумакової [2; 3]. Здобутки та прорахунки зовнішньої політики Колумбії аналізують Д.Кардона [8], М.Шифтер [14].

Мета нашої роботи: розкрити пріоритети поза континентального напрямку в зовнішній політиці Колумбії; визначити головних партнерів і стратегічні вигоди такого партнерства для Колумбії.

У базовому документі «Основні принципи зовнішньої політики Колумбії» (2010) на друге місце серед зовнішньополітичних пріоритетів після латиноамериканського напрямку поставлено співробітництва з країнами Азії та АТР (Китай, Індія, Японія, Республіка Корея, Туреччина) та Євразії (Росія) [12]. Колумбія є членом економічної ради Тихоокеанського басейну (РВЕС), бере участь у форумі з співробітництва Східної Азії та Латинської Америки (FEALAC), прагне стати членом Організації Азійсько–Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС). Як зазначає М.Чумакова, сьогодні Колумбія є другим після Бразилії партнером Індії в ЛАКБ [3, с. 75].

Найбільших змін серед азійських партнерів Колумбії зазнали відносини з КНР, дипломатичні відносини з якою були встановлені у 1980 р. Раніше двосторонні відносини підтримувались на достатньо низькому рівні, але активізація дипломатичних зусиль Китаю на лати-

ноамериканському напрямі в контексті світової економічної кризи зустріла підтримку з боку колумбійської влади. У листопаді 2010 р. була укладена двостороння міжурядова угода про техніко–економічне співробітництво, з цього ж часу здійснюється постійне надання безоплатної допомоги з боку Китаю у рамках доктрини розширення присутності КНР у ЛАКБ. Лише у вересні 2010 р. Колумбія отримала понад 1 млн. дол. допомоги від КНР [3, с. 75–76].

«Китай є нашим торговим партнером №2», – зазначив президент Колумбії Х.М. Сантос в інтерв'ю газеті «Вашингтон пост» у серпні 2011 р. [7], а ще 10 років тому КНР займала лише 14 місце. На сьогоднішній день 40 китайських компаній працюють у Колумбії, зокрема, такі відомі ТНК як Сінопек, Сінохем, Хуавей. За минуле десятиліття китайські інвестиції до країни склали понад 32 млн. дол.

Плідним у плані співпраці виявився 2011 рік. За цей рік зовнішньоторговельний оборот між двома країнами зріс на 39% у порівнянні з 2010 р. і склав 8,23 млрд. дол. Саме тоді Китай розпочав переговори з владою Колумбії про будівництво залізниці, яка дозволить швидко перевозити вантажі між узбережжями Тихого і Атлантичного океанів. Протяжність нової залізниці складе 220 км. Згідно з проектом, вона пройде від колумбійського узбережжя Тихого океану до нового міста, яке побудують на південь від Картахеми на березі Карибського моря в північно–західній частині Колумбії. Завдяки новому транспортному коридору Китай розраховує істотно розширити торгівлю з усім регіоном Латинської Америки. Обсяг інвестицій у цей проект може скласти 7,6 млрд. дол. Таким чином, прокладаючи залізниці, Китай реалізує економічну стратегію, спрямовану на просування свого експорту за кордоном та забезпечення себе природними ресурсами [6].

Під час офіційного візиту Х.М. Сантоса до Пекіну в травні 2012 р. були підготовлені угоди про співробітництво в сфері сільського господарства, інфраструктури, транзиту венесуельської нафти через Колумбію до Тихого океану та інші [11]. Важливим питанням у двосторонніх відносинах є укладення угоди про зону вільної торгівлі між Колумбією та Китаєм, що також входило до порядку денного даного візиту. На думку Майкла Шифтера, президента організації «Міжамериканський діалог», «завоювання» Китаєм Колумбії становить виклик гегемонії США в Західній півкулі [14].

Наступним важливим партнером слід визначити Японію. На початку ХХІ століття відносини в основному базуються на комерційній торгівлі, яка сприяє в першу чергу інтересам Японії, культурному обміні та технологічній і благодійній допомозі Колумбії. Японські товари, що експортуються в Колумбію, це зібрані транспортні засоби, автозапчастини, пристрої зв'язку, в той час як колумбійські товари, що експортуються до Японії, в основному кава, зерна, і нікель, і дещо менше смарагди, екзотичні рептилії, і шоколад.

У вересні 2012 р. Колумбія оголосила, що вона буде вести переговори щодо Угоди про економічне партнерство з Японією. Перший раунд переговорів відбувся 17–18 грудня 2012 р., другий – у Боготі 20–24 травня 2013 р. Але на додаток до економічних відносин, Колумбія прагне співпрацювати з Японією у вирішенні різних питань на міжнародній арені, включаючи співпрацю в